

Till
Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

Justitiedepartementets dnr: Ju2022/00209

Yttrande över slutbetänkandet SOU 2021:96 Säkerhet och tillgänglighet vid val

Myndigheten för stöd till trossamfund (SST) har anmodats att yttra sig över rubricerade ärende. Myndighetens yttrande är avgränsat till frågor som berör SST:s verksamhetsområde och målgrupp.

SST delar utredningens utgångspunkt att behov föreligger av åtgärder som kan förbättra möjligheten för väljargrupper med svårighet att med nuvarande röstningsförfarande utnyttja sin rösträtt. Valutredningen presenterar åtgärder för utlandssvenskar samt människor som på grund av sjukdom, funktionsnedsättning eller ålder har svårt att utnyttja sin rösträtt. Enligt SCB:s analys efter valen 2018 är valdeltagande för personer med funktionsnedsättning lägre än i övriga befolkningen med en skillnad på 6 procentenheter, vilket understryker vikten av de föreslagna åtgärderna.

SST vill i detta sammanhang även lyfta att skillnaderna i valdeltagande är ännu större om hänsyn tas till väljarnas födelseland, där utrikes föddas valdeltagande låg under inrikes föddas med en skillnad på 16 procentenheter. I gruppen utrikes födda är valdeltagandet ännu lägre bland dem som upplevt diskriminering och trakasserier, vilket ofta är synliga minoriteter, enligt en ny avhandling från Stockholms universitet (Xia, W. [2021]. *The Political Sociology of Religion*. Stockholm: Stockholms universitet). Beslutet att rösta eller ej är en vana som etableras efter några valtillfällen och som med tiden blir allt svårare att ändra på. Personer som ännu inte har etablerat fasta valvanor kan således ses som en avgörande grupp – det vill säga både unga/förstagångsväljare och personer som nyligen kommit till Sverige. I synnerhet i grupper som ännu inte har etablerade valvanor har teknisk information om röstningsförfarandet en signifikant positiv effekt på valdeltagandet. Lyckas man att befästa dessa individers identitet som väljare kommer de mest sannolikt att fortsätta rösta även i framtiden (Beckman, L. (2009). *Demokratipolitikens metoder: Insatser för ett ökat valdeltagande*. Stockholm: Sveriges riksdag, s. 18-28).

Utifrån detta anser myndigheten det önskvärt att begreppet väljargrupper med svårighet att utnyttja sin rösträtt vidgas till att även inkludera åtgärder som riktas till utrikesfödda personer och andra grupper med lågt valdeltagande. Myndigheten har i olika regeringsuppdrag noterat att arbete tillsammans med trossamfund kan ha stor betydelse för att förmå personer som har invandrat till Sverige från länder med en annan demokratisyn än den svenska att i högre utsträckning rösta och på andra sätt engagera sig i den svenska demokratin. Många av dem som har lågt förtroende för statliga aktörer har samtidigt högt förtroende för trossamfund, varför ett samarbete med dessa är en möjlighet för att kunna nå personer som saknar förtroende för olika demokratiska institutioner.

SST ställer sig bakom förslagen om att arbeta utifrån målgruppsanpassade informationsinsatser, se utredningens föreslagna lydelse till lag om ändring i vallagen (2005:837), 7 kap. 1 §. Här konstateras att ”Röstningen ska vara tillgänglig för alla väljare. Tillgängligheten omfattar (...) information till väljarna.” Syftet, enligt utredningen, är att skapa jämbördiga villkor för valdeltagande för olika väljargrupper och värna intresset av ett högt valdeltagande. Myndigheten för delaktighets omnämnda rapport om tillgänglighet i det allmänna valet 2018 konstaterar att det förekom bristande tillgång till information på lättläst svenska. Detta drabbar inte enbart personer med funktionsnedsättningar utan också dem som har bristande kunskaper i svenska.

Som utredningen påpekar betraktas nivån på valdeltagandet ofta som en indikator på demokratins tillstånd. Om valdeltagandet är lågt eller om det är lågt i vissa specifika grupper kan valet förlora i legitimitet. Därför vill SST betona vikten av att inkludera samtliga grupper med lågt valdeltagande i utredningens åtgärdsprogram.

I detta ärende har myndighetschef Isak Reichel beslutat. Projektledare Jana Jakob har varit föredragande.

Isak Reichel

Myndighetschef

Myndigheten för stöd till trossamfund

